

NAVOIY VILOYATIDA ONALAR VA BOLALAR SALOMATLIGINI TA'MINLASH TIZIMINING RIVOJLANISHI

Bo'stonova Umribonu

NDU Tarix fakulteti "Tarix" yo'nalishi

1-kurs magistranti

S.I.Xamrayeva

Ilmiy rahbar: t.f.f.d.(PhD)

Annotatsiya: *Ushbu maqolada mustaqillikdan keyingi yillarda Navoiy viloyatida tibbiy muassasalar faoliyati, tibbiyot kadrlari bilan ta'minlanish holati, zamonaviy bilimga ega bo'lgan kadrlar tayyorlash va moddiy-texnik bazani rivojlantirish jarayonlari xususida fikr yuritilgan.*

Kalit so'z: *tibbiyot, muassasa, onalar va bolalar, sog'lik, muhofaza, tizim, siyosat, tibbiy-sanitariya.*

Abstract: *This article discusses the activities of medical institutions in Navoi region in the years after independence, the state of provision of medical personnel, the processes of training personnel with modern knowledge and the development of the material and technical base.*

Keywords: *medicine, institution, mothers and children, health, protection, system, policy, medical and sanitary.*

Mustaqillik yillarida O'zbekiston Respublikasida sog'liqni saqlash tizimini tubdan isloh qilish jarayonida **onalik va bolalikni muhofaza qilish** masalasi davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilandi. Bu jarayon Navoiy viloyati misolida ham izchil amalga oshirilib, hududda onalar va bolalar salomatligini ta'minlashga qaratilgan tibbiy muassasalar faoliyati bosqichma-bosqich rivojlantirildi.

1991-yilda mustaqillikka erishilgan davrda Navoiy viloyatida onalik va bolalikni muhofaza qilish tizimi sobiq ittifoq davridan meros bo'lib qolgan markazlashgan sog'liqni saqlash tizimi asosida faoliyat yuritgan. Ushbu davrda viloyatda tug'ruqxonalar, bolalar shifoxonalari va poliklinikalarning moddiy-texnik holati qoniqarsiz bo'lib, tibbiy xizmat sifati zamonaviy talablar darajasida emas edi. Ayniqsa, qishloq joylarda tibbiy xizmat ko'rsatish darajasi past bo'lib, bu holat bolalar kasallanishi va o'limi ko'rsatkichlarining yuqori bo'lishiga olib kelgan¹.

1990-yillarning ikkinchi yarmidan boshlab sog'liqni saqlash tizimini isloh qilishga qaratilgan dasturlar doirasida Navoiy viloyatida **birlamchi tibbiy-sanitariya yordamini kuchaytirish**, tug'ruq muassasalari va bolalar shifoxonalari qayta ta'mirlash ishlari boshlangan. Xususan, 1998-yildan boshlab "Sog'lom avlod uchun" davlat dasturi doirasida

¹ O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi ma'lumotlari.

viloyatdagi tuman va shahar shifoxonalari huzurida onalar va bolalar bo‘limlari tashkil etildi hamda mavjud muassasalarning faoliyati takomillashtirildi².

2000–2010-yillarda Navoiy viloyatida onalar va bolalar salomatligini ta’minlash tizimida sifat jihatidan yangi bosqich boshlandi. Ushbu davrda viloyat perinatal markazlari, bolalar ko‘p tarmoqli shifoxonalari va ixtisoslashtirilgan poliklinikalar faoliyati yo‘lga qo‘yildi. Jumladan, Navoiy shahrida viloyat bolalar ko‘p tarmoqli tibbiyot markazining tashkil etilishi murakkab bolalar kasalliklarini hududning o‘zida davolash imkonini yaratdi. Bu esa bolalar o‘limi ko‘rsatkichlarini kamaytirishda muhim ahamiyat kasb etdi³.

2017-yildan keyingi davrda O‘zbekiston Respublikasida sog‘liqni saqlash tizimida amalga oshirilgan keng ko‘lamli islohotlar Navoiy viloyatida ham o‘z aksini topdi. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi PF–4947-sonli Farmoni bilan tasdiqlangan **Harakatlar strategiyasi** doirasida onalik va bolalikni muhofaza qilish tizimini modernizatsiya qilish, zamonaviy tibbiy texnologiyalarni joriy etish ustuvor vazifa etib belgilandi.

Mazkur islohotlar natijasida Navoiy viloyatida:

- tumanlararo perinatal markazlar tashkil etildi;
- bolalar reanimatsiya va intensiv terapiya bo‘limlari kengaytirildi;
- qishloq joylarda oilaviy poliklinikalar va tibbiyot punktlari faoliyati takomillashtirildi.

Shuningdek, UNICEF va Jahon sog‘liqni saqlash tashkiloti bilan hamkorlikda “Ona va bola salomatligini muhofaza qilish” loyihalari amalga oshirildi. Ushbu loyihalar doirasida bolalar kasalliklarini erta aniqlash, homilador ayollarni muntazam tibbiy nazoratdan o‘tkazish tizimi kuchaytirildi⁴. Onalar va bolalar salomatligini ta’minlash tizimining samaradorligi ko‘p jihatdan **malakali tibbiy kadrlar** va **zamonaviy moddiy-texnik bazaga** bog‘liq edi. Shu bois Navoiy viloyatida mustaqillik yillarida tibbiyot xodimlarini tayyorlash, qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish masalasiga alohida e’tibor qaratildi.

1990-yillarda viloyatda faoliyat yuritayotgan pediatrlar, akusher-ginekologlar va neonatologlar soni ehtiyojni to‘liq qondira olmas edi. Kadrlar yetishmovchiligi, ayniqsa, chekka hududlarda yaqqol sezildi. Shu munosabat bilan tibbiyot oliy o‘quv yurtlari bilan hamkorlikda viloyat uchun maqsadli kadrlar tayyorlash tizimi yo‘lga qo‘yildi. Toshkent tibbiyot akademiyasi va Buxoro davlat tibbiyot instituti bilan tuzilgan shartnomalar asosida Navoiy viloyati uchun mutaxassislar yetishtirildi⁵.

2000-yillardan boshlab viloyatda tibbiyot kollejlari o‘rta bo‘g‘in tibbiyot xodimlarini tayyorlash sifati oshirildi. Hamshiralalar, feldsherlar va akusher-kalar tayyorlash jarayonida

² Каримов И.А., *Ўзбекистон XXI аср бўсағасида*, -Тошкент.: “Ўзбекистон”. 1999. 238-бет.

³ Abdurahmonov Q.X., *Ijtimoiy soha rivoji*. Toshkent. 2012. 76-бет.

⁴ UNICEFning O‘zbekistondagi faoliyati bo‘yicha hisobotlari. 2018-yil.

⁵ O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi ma’lumotlari.

onalar va bolalar salomatligi bilan bog‘liq fanlarga alohida e‘tibor qaratildi. Bu esa birlamchi tibbiy bo‘g‘inda xizmat ko‘rsatish sifatining oshishiga olib keldi⁶.

Ushbu davrda tibbiyot sohasida moddiy-texnik bazani mustahkamlash borasida ham muhim ishlar amalga oshirildi. Xususan, zamonaviy ultratovush va laboratoriya uskunalari xarid qilindi; tug‘ruqxonalar reanimatsiya jihozlari bilan ta‘minlandi; bolalar shifoxonalarida diagnostika va davolashning innovatsion usullari joriy etildi. 2017–2026-yillarda amalga oshirilgan islohotlar natijasida Navoiy viloyatidagi onalar va bolalar tibbiyot muassasalari zamonaviy tibbiy texnologiyalar bilan jihozlandi. Raqamli tibbiyot elementlari, elektron tibbiy kartalar va telemeditsina xizmatlarining joriy etilishi malakali mutaxassislarning yetishmasligi muammosini qisman bartaraf etishga xizmat qildi.

Xulosa qilib aytganda, Navoiy viloyatida mustaqillik yillarida onalar va bolalar salomatligini ta‘minlash tizimi tibbiy muassasalar faoliyati, kadrlar tayyorlash va moddiy-texnik bazani rivojlantirish orqali izchil takomillashtirildi. Ushbu jarayon bolalar kasalliklarini kamaytirish va sog‘lom avlodni shakllantirishda muhim omil bo‘lib xizmat qildi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Каримов И.А., *Ўзбекистон XXI аср бўсағасида*, -Тошкент: „Ўзбекистон“. 1999. 238-бет.
2. Abdurahmonov Q.X., *Ijtimoiy soha rivoji*. Toshkent. 2012. 76-бет.
3. UNICEFning O‘zbekistondagi faoliyati bo‘yicha hisobotlari. 2018-yil.
4. O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta‘lim vazirligi ma‘lumotlari.
5. O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligi ma‘lumotlari.
6. Rahmonov S., *Sog‘liqni saqlash tizimi islohotlari*, Toshkent. 2010. 81-бет.
7. Абдулхакимова, Г. Т. (2024). ОСОБЕННОСТИ ПЕРЕДАЧИ ХУДОЖЕСТВЕННОГО ОБРАЗА. *Экономика и социум*, (9 (124)), 420-426.
8. Абдулхакимова, Г. Т. (2025). ИСТОРИЯ РАЗВИТИЕ УЗБЕКСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ. *Экономика и социум*, (3-1 (130)), 542-547.
9. Mamatkadirovna, A. K., Mamatkadirovna, N. K., & Burxonovna, A. C. Translation as a Special Type of Language and Intercultural Communication. *JournalNX*, 176-180.
10. O‘roqovna, H. M., & Isomiddinovna, Z. Z. About Kutadgu Bilig And Its Interpretation In Foreign Languages. *JournalNX*, 185-188.
11. Karimova, A. M., & Sh, A. Z. The Problem Of Reflecting Nationality In Literary Translation. *JournalNX*, 428-432.

⁶ Rahmonov S., *Sog‘liqni saqlash tizimi islohotlari*, Toshkent. 2010. 81-бет.